

Balogh Katalin Gabriella – Kendrella Ágnes Klára

ÍGY DIFFERENCIÁLUNK MI!

ŐSZ

Elméleti segédanyag az óvodai differenciáláshoz
és a nevelési feladatok meghatározásához

Írta és szerkesztette:
Balogh Katalin Gabriella
Kendrella Ágnes Klára

© Kiadja a Novum Könyvklub Kft.
www.novumkonyv.hu

HU ISSN 2063-515X
ISBN 978-615-6043-23-8

A kiadó a kiadói jogot fenntartja. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű,
sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

A kiadásért felel a Novum Könyvklub ügyvezetője
Anyanyelvi lektor: Gellér Tibor
Tördelés, nyomdai előkészítés: Soós Zsuzsanna

Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Halász Gábor

Tartalom

Előszó.....	4
A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal).....	5
Mesélés, verselés, anyanyelvi nevelés.....	25
Rajz, ábrázolás, kézi munka	47
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	69
Mozgás.....	93
Felhasznált szakirodalom, internetes forrásjegyzék.....	130

Előszó

Kedves Óvodapedagógus Kollégák! Kedves Olvasó!

Engedjétek meg, hogy megköszönjük, hogy az „Így tervezünk mi!” c. könyvsorozatunkat ilyen sokan használjátok a napi dokumentálás során. Bízunk abban, hogy olyan segítséget nyújtottunk ezzel, ami segíti a mindennapos óvodapedagógiai szakmai munkát minden óvodapedagógusnak. Mióta megírtuk a sorozatot, mi is próbáltunk innovatívak lenni és megújulni az idők során. A szakmai önfejlődésünket az aktualitások és a szakirodalmak követésével próbáltuk fejleszteni, illetve újabb és újabb gyakorlati tapasztalatokkal.

Új, többrészes sorozatunk szervesen kapcsolódik az „Így tervezünk mi!” c. könyvsorozatunkhoz; kiegészítettük a differenciálással és a nevelési feladatokkal, illetve a csoportnapló heti tervezésmintáival. Szeretnénk szakmai tanácsot adni az előző sorozatrészek (Így tervezünk mi! – Ősz, Tél, Tavasz, Nyár) használatához is. Mai szakmai gondolkodásunk szerint célként valamifajta élményt, élményszerzésre irányuló célt, örömteli élményszerzést fogalmazzunk meg. Mondatalkotásainkat a szakemberek is nagyon jónak tartják.

Másik ilyen fontos téma a feladat témaköre. Feladatnak a nevelési feladatot, didaktikai feladatot, képesség- és készségfejlesztési feladatot nevezzük, hármas tagolódásban minden egyes heti tervnél. Így az első sorozatunk felosztásában a képesség- és készségfejlesztés részt még külön írtuk, de a legújabb, téli kötetet csoportnaplódokumentáció-mintákkal is kiegészítettük, hogy megmutassuk, hogyan is tudtok ti is ezen a téren megújulni, illetve megerősítést nyerhettek általa, ha már így terveztek.

A differenciálás megírását azért tartottuk fontosnak, mert minden gyermek más és más, egyéni sajátosságai és egyéniségük különbözik, minden gyermek önálló személyiség. Differenciálás alatt azt a pedagógiai szemléletet értjük, ahol a gyermeket mint egyedi személyiséget elfogadjuk, egyéni bánásmóddal fordulunk felé, és pedagógiai módszereinket is ennek rendeljük alá. Nagyon fontos szempont, hogy a csoport fejlettségi szintjét mindig figyelembe kell venni ehhez. Rugalmasan differenciálni sokféleképpen lehet, többek között módszerben, szemléletmódban, feladatadásban, eszközben, időben, készség- és képességfejlesztésben, témában, tartalomban, munkaformában, sokféle megoldási lehetőség felkínálásában. A differenciálásnál megfogalmazottak sok esetben célként is elfogadhatóak; mindenkinek a saját csoportjában, a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően ajánljuk. Jó példát mutatott nekünk a szegedi óvodák jelenlegi programja és munkássága, ami egy szakmailag megalapozott, egyszerű dokumentum.

Nevelési feladatokat is meghatároztunk az adott anyaggyűjtések mellé, mivel fontosnak érezzük azt, hogy ez a terület is kidolgozva jelenjen meg számotokra; teljessé téve ezzel a heti tervezés segédanyagát.

Ajánljuk új, többrészes könyvsorozatunkat rendszeres használatra; reméljük, ismét segíthetünk a dokumentáció megújításában és az ötletadásában. Ha szeretnétek előadást rendelni tőlünk, az alábbi e-mail-címen megtehetitek: agnes.kendrella@gmail.com

Üdvözlettel:

Kendrella Ágnes Klára és Balogh Katalin Gabriella

A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal)

ŐSZ 1.	ISMERKEDÉS, MENNYIT VÁLTOZTUNK	6
ŐSZ 2.	ÓVODA ÉS KÖRNYEZETE, IDŐJÁRÁS	7
ŐSZ 3.	JELENSÉGEI, ŐSZI GYÜMÖLCSÖK	8
ŐSZ 4.	ŐSZI JÁTSZÓHÁZ, SZÜRET	10
ŐSZ 5.	NÉPMESE NAPJA	11
ŐSZ 6.	IDŐSEK NAPJA	13
ŐSZ 7.	ÁLLATOK VILÁGNAPJA	14
ŐSZ 8.	ŐSZI ZÖLDSÉGEK	16
ŐSZ 9.	BETEGSÉGMEGELŐZÉS	17
ŐSZ 10.	NAPSZAKOK	19
ŐSZ 11.	ŐSZI VIRÁGOK	20
ŐSZ 12.	TÖK JÓ NAP	22
ŐSZ 13.	MÁRTON-NAP	23

ŐSZ 1. ISMERKEDÉS, MENNYIT VÁLTOZTUNK

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Ismerkedés egymással. Kiscsoportosok vagyunk. Építések szabadon, a csoportszobában fellelhető különböző formájú elemekből.	Középsősök vagyunk. Milyen voltam? Milyen lettem? Halmazok képzése: fiúk, lányok. Összehasonlításuk tulajdonság szerint; kisebb, nagyobb, ugyanakkora – becslés, összemérés.	Nagycsoportosok vagyunk. Mennyit változtunk a nyáron? A változások külső, belső jelei. Testsúlygyarapodás, növekedés, fogváltás. Halmazok képzése: fiúk, lányok. Halmazok és elemeiknek összehasonlítása tulajdonságaik szerint. Halmazok képzése, ítéletek.

A TEVÉKENYSÉGEKBE MEGVALÓSULÓ TANULÁS

DIFFERENCIÁLÁS

I. szint Próbálkozzanak – az óvoda napirendjébe illeszkedve – a különböző játékhelyszíneken megtalálni a számukra érdekes játékeszközöket.
Kérdésekből kiindulva váljanak nyitottá a körülöttük lévő világ személyi és tárgyi környezetének ingereire.

II. szint Képesek legyenek megfogalmazni gondolataikat, hogy ki miben változott.
Tudják elmondani összetett mondatokban a nyári élményeiket.
Képesek legyenek csendben egymásra figyelni.
Teljesen nyitottak legyenek az őket körülvevő természeti, tárgyi, társadalmi környezetre.

A NEVELÉS TERVEZÉSE

Értelmi nevelés:

- az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által;
- az őket körülvevő óvodai környezet ingereire való nyitott odafigyelés által.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket.

Értéorientált közösségi nevelés:

- a napirendet követve próbálkozzanak a közösségbe való beilleszkedéssel.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket;
- érzelmeiket nehezen tudják még kezelni a számukra még ismeretlen óvodai környezetben, ezért próbálkozzanak alkalmazkodni egyéniségükhöz és habitusokhoz mérten.

Anyanyelvi nevelés:

- kérdésekkel ösztönözve, beszélgetések kezdeményezésével bátorítva a megnyilatkozásokat.

Értelmi nevelés:

- az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által;
- koncentráltan figyeljenek az őket körülvevő óvodai légkörre, próbáljanak nyugodtan tevékenykedni.

Értéorientált közösségi nevelés:

- képessé váljanak a napirendet követve újból beilleszkedni a közösségbe;
- alkalmazkodjanak az elvárt szabály- és normarendszerhez;
- fogadják szeretettel az új társaikat.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket;
- érzelmeiket tudják kezelni a számukra már ismert óvodai környezetben konfliktushelyzet során.

Anyanyelvi nevelés:

- a természetes beszéd- és kommunikációs kedv alakításával, ösztönzésével;
- a kérdés-válasz interakció során;
- a nyári élmények kifejező elmondása során.

ŐSZ 2. ÓVODA ÉS KÖRNYEZETE, IDŐJÁRÁS

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Ismerkedés az óvodával és környezetével. Ismerkedés a környezetükben lévő tárgyakkal, térben, síkban elhelyezkedő formákkal, azok tulajdonságaival.	Időjárás, öltözködés kapcsolata. Az öltözködés helyes sorrendje. Időjárás megfigyelése. Vadgesztenye – szelídgesztenye. Mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel. (Magasság szerinti összehasonlítás, rendezés.)	Séta a városban. Fontosabb épületek megtekintése, felismerése: könyvtár, bank, posta, rendőrség, iskola stb. – tájékozódás. Magasság szerinti összehasonlítás, rendezés. Halmazok összehasonlítása becsléssel és párosítással. Több, kevesebb, ugyanannyi.
A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS		
DIFFERENCIÁLÁS		
<p>Próbáljanak beszélni a megfigyelt időjárási jelenségekről. Próbálják önállóan megfogalmazni gondolataikat a séta során megtapasztalt környezetről; a melegebb, réteges ruházatról. Valósuljon meg a pontos észlelésük a matematikai gondolkodással. Valósuljon meg a rövid ideig tartó figyelmük a halmazalkotás során.</p>		
<p>Tudjanak beszélni bővített mondatokban a megfigyelt időjárási jelenségekről. Tudják elmondani az ok-okozati összefüggéseket az időjárás és a melegebb öltözködés kapcsolatáról. Értsék meg és fogalmazzák meg a pontos észlelésüket a matematikai műveletekről. Kitartóan tevékenykedjenek a halmazalkotás során, figyelmük legyen folyamatos és tartós.</p>		
A NEVELÉS TERVEZÉSE		
<p>Értelmi nevelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által; – feladattudatuk, feladattartásuk, figyelmük alakításával; – a halmazalkotás megvalósítása során a gondolkodási műveletek végzése által; – a figyelem fejlesztésével; – a közvetlen környezet megismerése által. <p>Egészséges életmódra nevelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szabad levegőn való tartózkodás biztosításával. <p>Érzelmi nevelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által; – olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket. <p>Értékkorientált közösségi nevelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a közös élményekre épülő közös tevékenységek végzése során; – a társas kapcsolatok bővülése által; – a séta szabályainak megismerésével. <p>Anyanyelvi nevelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítéssel, szómagyarázattal; – a világ felfedezése, a képszerű, szemléletes gondolkodás fejlődése által a nyelvi-kommunikációs képesség fejlesztésével; – a természetes beszéd- és kommunikációs kedv alakításával, ösztönzésével; – a kérdés-válasz interakció során; – a megnyilatkozások bátorításával, segítségével. 		

I. szint

II. szint

I. szint

Értelmi nevelés:

- az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által;
- a változatos tevékenységek, élmények, tapasztalatok átélésével;
- feladattudatuk, feladattartásuk alakításával;
- az ok-okozati összefüggések felismerése során;
- a halmazalkotás megvalósítása során a gondolkodási műveletek végzése által;
- az észlelés fejlesztésével.

Egészséges életmódra nevelés:

- a szabad levegőn való tartózkodás biztosításával.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket.

Értéorientált közösségi nevelés:

- a közös élményekre épülő közös tevékenységek végzése során;
- a társas kapcsolatok bővülése által.

Erkölcsei nevelés:

- a figyelmesség, az egymás sikerének elismerése által;
- a séta során a társaikra való odafigyeléssel, segítséssel.

Anyanyelvi nevelés:

- szókincsbővítéssel, szómagyarázattal;
- a világ felfedezése, a képszerű, szemléletes gondolkodás fejlődése által a nyelvi-kommunikációs képesség fejlesztésével;
- a természetes beszéd- és kommunikációs kedv alakításával, ösztönzésével;
- a kérdés-válasz interakció során;
- a megnyilatkozások ösztönzésével, megállapításaik bátor elmondása során.

ŐSZ 3. JELENSÉGEI, ŐSZI GYÜMÖLCSÖK

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Ősz jelenségei. Őszi gyümölcsök alakja, színe, formája, íze; kóstolás. Az őszi gyümölcsök formája.	Őszi gyümölcsök gyűjtése. Feldolgozása: kompótkészítés. Mi kell a kompóthoz? (alma, citrom, cukor, szegfűszeg, fahéj, vaníliarúd stb.) Halmazképzés őszi gyümölcsökből. Halmazok összehasonlítása tulajdonság szerint: szín, alak. Összehasonlítás számosság szerint.	Gyümölcsvásárlás a piacon. Mosás, aprítás, szárítás, eltevés. Aszalás. Felismerésük ízek szerint. Mit hogyan lehet télire eltenni? Halmazképzés őszi gyümölcsökből. Halmazok összehasonlítása tulajdonság szerint: szín, alak, helyzet. Összehasonlítás számosság szerint. Rész-egész viszonya.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS**DIFFERENCIÁLÁS**

Legyenek képesek megfigyelni – rövid ideig – az őszi gyümölcsök színeit, alakját, formáját, ízeit.
Figyeljék meg a természet változásait, próbálják elmondani megfigyeléseiket.
Próbálják segítséggel kiegészíteni az adott elemet.
Próbálják használni a tő-/sorszámneveket.

Tudják a gazdag információmezőből szelektálni a számukra lényeges információt a gyümölcsökkel kapcsolatban.
Hosszabb ideig tudjanak figyelni a társalgás alatt.
Tudatosan figyeljék meg a természet változásait, kérdésre fogalmazzák meg a tapasztalataikat.
Önállóan tudják kiegészíteni az adott elemet.
Alakuljon a műveltség végzése során a tő-/sorszámnevek használata.

A NEVELÉS TERVEZÉSE

Értelmi nevelés:

- az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által;
- az őszi gyümölcsök színeinek, alakjának, formájának, ízének megtapasztalása során, a kiegészítés megvalósításával, a gondolkodási műveletek végzése által;
- a számolási készség fejlesztésével;
- a megszerzett ismeretek gyakorlatban való alkalmazásával.

Egészséges életmódra nevelés:

- gyümölcsfogyasztás egészségre gyakorolt pozitív hatásának megismertetése által.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket.

Erkölcsei nevelés:

- a figyelmesség, az egymás sikerének elismerése által;
- a természet szeretetére neveléssel.

Anyanyelvi nevelés:

- szókincsbővítéssel, szómagyarázattal;
- a megismert szavak, kifejezések alkalmazásával;
- a világ felfedezése, a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése által a nyelvi-kommunikációs képesség fejlesztésével;
- a természetes beszéd- és kommunikációs kedv alakításával, ösztönzésével;
- a kérdés-válasz interakció során.

Értelmi nevelés:

- az életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismeretek nyújtása által;
- az őszi gyümölcsök színeinek, alakjának, formájának, ízének megtapasztalása, halmazok létrehozása, csoportosítása, rész-egész viszonyának érzékelése, a kiegészítés megvalósítása során a gondolkodási műveletek végzése által;
- a számolási készség fejlesztésével;
- a figyelem fejlesztésével;
- a következtetések levonásának gyakorlása által.

Egészséges életmódra nevelés:

- a gyümölcsfogyasztás szervezetre való hatásának tudatosításával.

Érzelmi nevelés:

- az érzelmek, a kíváncsiság és a tevékenységi vágy kiélésének biztosítása által;
- olyan hatások által, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönzik őket.

Értéorientált közösségi nevelés:

- a közös élményekre épülő, közös tevékenységek végzése során;
- a társas kapcsolatok bővülése által;
- a feladatvégzés során való kooperálás által.

Erkölcsei nevelés:

- a figyelmesség, az egymás sikerének elismerése által;
- a természet szeretetére, védelmére neveléssel;
- az udvariassági szabályok betartásával a piaci vásárlás során.

Anyanyelvi nevelés:

- szókincsbővítéssel, szómagyarázattal;
- a világ felfedezése, a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése által a nyelvi-kommunikációs képesség fejlesztésével;
- a természetes beszéd- és kommunikációs kedv alakításával, ösztönzésével;
- a kérdés-válasz interakció során.